

Sažetak izvješća pučke pravobraniteljice

Analiza stanja ljudskih prava
i jednakosti u Hrvatskoj

2022.

Zagreb, ožujak 2023.

Sadržaj

1. Uvod.....	2
2. Analiza i ocjena stanja zaštite ljudskih prava i jednakosti	4
3. Statistički podatci o postupanju za 2022. godinu.....	9
4. Percepcija diskriminacije, osobno iskustvo i neprijavlivanje	13
5. Suradnja i javno djelovanje u promicanju ljudskih prava i suzbijanju diskriminacije.....	15
6. Preporuke.....	18
7. Zaključak.....	29

Sažetak se predaje u skladu s obvezom prema Poslovniku Hrvatskog sabora, s obzirom na to da Izvješće sadrži više od 30 stranica.

Izrazi koji se koriste u ovom Sažetku izvješća, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod.

1. Uvod

Izvršće pučke pravobraniteljice za 2022. godinu **neovisna je analiza i ocjena stanja zaštite ljudskih prava i sloboda** u Hrvatskoj, kao i stanja vezano za određene pojavne oblike povreda prava pojedinaca ili pojedinih društvenih skupina. **Posebna vrijednost Izvršća su preporuke** za jačanje zaštite ljudskih prava i sloboda u Hrvatskoj, koje dajemo kroz poglavlja, a ove godine ih je 170.

Uloga Izvršća jest ukazati na sustavne probleme koji već jesu ili bi uskoro mogli biti vidljivi u svakodnevnom životu građana, i to kroz njihove **pritužbe**, kroz **podatke i informacije prikupljene od širokog kruga dionika**, različitih državnih tijela, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i vjerskih zajednica, organizacija civilnog društva, sindikata, udruga poslodavaca, akademske zajednice, strukovnih komora, Savjeta za nacionalne manjine, međunarodnih organizacija i drugih. Zaključke temeljimo i na informacijama prikupljenim tijekom terenskih obilazaka, koji su u 2022. uključivali obilaske žrtava potresa u Sisačko-moslavačkoj županiji i Zagrebu, domova za starije i nemoćne, veteranskih centara, romskih naselja, ekološki ugroženih lokacija, kao i obilaske zatvora, policijskih postaja i pritvorskih jedinica, prihvatnih centara za strance te klinika i odjela za psihijatriju. Koristili smo i brojne objavljene **znanstvene izvore i statističke pokazatelje**, kao i istraživanja i analize koje smo sami provodili: „Istraživanje o stavovima i razini svijesti o diskriminaciji i pojavnim oblicima diskriminacije“ te istraživanje „Kako do prava u socijalnoj skrbi? Dostupnost informacija i administrativne pretpostavke za ostvarivanje naknada u sustavu socijalne skrbi - ZMN i jednokratna naknada“.

Stoga Izvršće služi kao **sustav ranog upozorenja na „pukotine“ sustava zaštite ustavnih i zakonskih prava građana**, dok preporuke govore **što je potrebno napraviti** kako bi ta zaštita bila snažnija i učinkovitija. Ovo je posebno važno s obzirom na to da, iako su u raznim područjima vidljivi **manji pozitivni pomaci**, niti u jednom **ne možemo dati ocjenu značajnog napretka** stanja ljudskih prava i jednakosti.

Izvršće podnosimo u vrijeme značajnih poskupljenja troškova života, uslijed neizvjesnosti rata koji i dalje traje u Ukrajini, kao i s još uvijek značajno prisutnim posljedicama razornih potresa koji su pogodili Hrvatsku 2020. godine. Nažalost, novo Izvršće podnosimo i u trenutku dok prethodno, ono za 2021. godinu, **još uvijek nije raspravljeno na plenarnoj sjednici Hrvatskog sabora**. Nije raspravljeno ni posebno Izvršće "Utjecaj epidemije COVID-19 na ljudska prava i jednakost - preporuke za jačanje otpornosti na buduće krize", također predano prošle godine.

Ovakvim odnosom prema svojoj opunomoćenici za promicanje i zaštitu ljudskih prava i izvršćima kao podlozi za pokretanje i usmjeravanje potrebnih promjena, Hrvatski sabor propušta dati i podršku preporukama i tako potaknuti promjene. Dodatno, ažurna rasprava je važna kako bi saborski zastupnici o izvršćima imali priliku raspravljati dok su aktualni brojni podatci, u čije prikupljanje napor ulažu i različita javnopravna tijela i drugi dionici od kojih ih tražimo, kao i analiza stanja koju temeljem njih radimo te s njom povezane preporuke, a koji protekom vremena gube na relevantnosti. S druge strane, kao pozitivan primjer suradnje ističemo Savjet za ljudska prava Vlade RH, koji je raspravljao o Izvršću pučke pravobraniteljice za 2021. godinu brzo nakon što je podneseno, a donio je i Zaključak kojim poziva tijela javne vlasti da poduzmu odgovarajuće mjere i aktivnosti za provedbu preporuka pučke

pravobraniteljice, odnosno da joj dostave odgovarajuće obrazloženje o nemogućnosti njihovog provođenja.

Stoga izražavamo nadu **da će Izvješće za 2022. biti raspravljeno u 2023. godini, u kojoj je i podneseno,** ujedno u godini u kojoj se obilježava i 75 godina Opće deklaracije o ljudskim pravima UN-a. Ističemo i kako je Europska komisija u Izvješću o vladavini prava uputila pet preporuka Republici Hrvatskoj, a jedna od njih je i da osigura sustavniji odgovor na preporuke pučke pravobraniteljice, kao i njene zahtjeve za informacijama.

2. Analiza i ocjena stanja zaštite ljudskih prava i jednakosti

Građani su nam se tijekom 2022. godine najčešće obraćali zbog prava na zdravlje, zatim diskriminacije, prava na rad i vezano uz pravosuđe. Pritužbe građana odnosno postupanje po njima temeljni su dio rada institucije, a neke u Izvješću i citiramo, kao autentični glas građana o problemima s kojima su nam se obraćali. U 2022. godini zaprimili smo ih više od tri tisuće i, osim što po njima postupamo pojedinačno, one nam omogućuju uvid i izvještavanje Hrvatskog sabora o sustavnim problemima. Nadamo se da će **primjeri pritužbi** koje donosimo u Izvješću pomoći i vama – saborskim zastupnicama i zastupnicima – u predlaganju i zagovaranju potrebnih promjena, uključujući i preporuke iz ovog Izvješća.

Radom na velikom broju područja i prava uočili smo više zajedničkih problema: prije svega, **nisku upoznatost građana s pravima i načinima njihove zaštite**, o čemu ih je potrebno kvalitetnije informirati; zatim **neadekvatnu komunikaciju** nadležnih tijela s građanima što se prvenstveno odnosi na izostanak odgovora, sporo odgovaranje, ali i pretjerano formalističke odgovore; i **nezadovoljavajuće postupanje** nadležnih tijela, prvenstveno dugotrajnost, ali i neprimjenjivanje načela pomoći stranci. Napokon, pojavljuje se i međusobno prebacivanje posla i/ili odgovornosti s jednog tijela na drugo te nedovoljna (međuresorna) razmjena informacija i suradnja. Sve navedeno pridonosi niskom povjerenju u institucije te je pitanje **prava na dobro upravljanje**, a utječe na cijeli niz drugih prava. Primjeri su neinformiranje građana o pravima u sustavima socijalne skrbi ili zdravstvene zaštite te o pritužbenim mehanizmima u odnosu na zdravstvenu zaštitu/prava pacijenata ili policijsko postupanje. Važan primjer je i inzistiranje javnopravnih tijela na uvjerenju o prebivalištu kao jedinom načinu dokazivanja prebivanja, umjesto utvrđivanja stvarnog mjesta prebivanja osobe radi pristupa pravima kojima je uvjet prebivalište. Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavlju 2.2. Pravo na dobro upravljanje.

Također su prisutne i **značajne prepreke participaciji građana, ali i stručne javnosti, u donošenju odluka**. Tako su javna savjetovanja često svedena na zadovoljavanje forme. Naime, na više od polovice komentara u e-savjetovanjima nije odgovoreno ili su tek primljena na znanje, a usvojeno ih je (u potpunosti ili djelomično) tek jedna petina. Nije prihvaćen ni velik dio naših komentara u javnim savjetovanjima, u čiju pripremu tijekom godine ulažemo trud kako bismo doprinijeli kvaliteti propisa i strateških dokumenata prije nego stupe na snagu, kao i kroz sudjelovanje u raspravama na saborskim odborima. U isto vrijeme, svjedočimo nepovoljnim posljedicama na prava građana koje se mogu povezati upravo s neuvažavanjem kvalitetnih argumenata iz javnih savjetovanja i inzistiranju na prvotno predloženim rješenjima. Primjer je veliki broj najsiriromašnijih građana, njih najmanje 530 iz cijele Hrvatske, koji su nakon stupanja na snagu novog Zakona o socijalnoj skrbi odustali od primanja zajamčene minimalne naknade jer su se bojali zabilježbe tražbine na jedinu nekretninu. U konačnici je najavljeno da će se te odredbe naknadno mijenjati, no građani su nepotrebno snosili i nastavljaju snositi posljedice takvog rješenja, unatoč tome što smo upravo na ovu mogućnost upozorili u javnom savjetovanju. Dodatno, zakonski prijedlozi su često popraćeni nedostatnim objašnjenjima, koja su bitna kako radi razumijevanja svrhe predložene odredbe, tako i radi njezine ujednačene primjene nakon što zakon stupi na snagu i time veće pravne sigurnosti.

Najviše pritužbi primili smo u području **prava na zdravlje**, kod čijeg ostvarivanja postoje brojni izazovi. Građani su nam se obraćali zbog neadekvatnog i nepravodobnog liječenja, propusta u informiranju pacijenata, neadekvatne komunikacije liječnika s pacijentima, nedostatne razmjene informacija među različitim liječnicima i njihovog pristupa različitim vrstama zdravstvenih podataka o pacijentima, kao i zbog nejasnoća u postupanju po njihovim pritužbama u zdravstvenom sustavu. Učinjeni su prvi od

brojnih potrebnih koraka za reformu sustava zdravstva, no za sada nije dovoljno jasno kako će točno i koliko doprinijeti osiguravanju prava na zdravlje, ukoliko se pacijente zaista ne stavi u fokus reforme i ne osiguraju bolji uvjeti rada zaposlenima u sustavu. Na to upozoravamo u trenutku kad je smrtnost od raka u Hrvatskoj među najvišima u EU-u, broj smrtnih slučajeva koji su se mogli izbjeći pravodobnom i učinkovitom zdravstvenom skrbi znatno iznad stope EU, a sustav palijativne skrbi nerazvijen i nedostupan građanima koji su u iznimno teškoj situaciji. Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavlju 2.3. Pravo na zdravlje.

I u 2022. su među dominantnim temama bile **posljedice potresa**, a kao ključni problemi isticali su se: prespora obnova povezana s kompleksnim procedurama i nedovoljnim kapacitetima dionika pa je, primjerice, u 2022. novoizgrađeno tek šest kuća stradalih u tzv. petrinjskom potresu. Problem je bio i izostanak adekvatne komunikacije sa stradalima te njihov smještaj u kontejnerima koji se pretvorio u višegodišnji, umjesto krizni smještaj. Zbog toga su građani navodili da se osjećaju zaboravljenima te dodatno gubili povjerenje u institucije. Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavlju 2.1. Utjecaj potresa na ostvarivanje ljudskih prava.

I na općenitoj razini postojale su poteškoće u ostvarivanju **prava na adekvatno stanovanje** zbog čega je potrebno uložiti konkretnije napore u donošenje Stambene strategije, koja bi u većoj mjeri osigurala cjenovno prihvatljivo stanovanje. Problemi na koje ukazuju građani su previsoke cijene i za kupnju i za najam stanova. Istovremeno je nedovoljan broj stanova dostupan za javni najam, a građani su i dalje suočeni s poteškoćama u pristupu energentima i zdravstveno ispravnoj vodi za ljudsku potrošnju. Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavlju 2.11. Pravo na adekvatno stanovanje.

Vezano za **pravo na rad**, građani su nam se obraćali zbog nezakonitih otkaza, neisplate plaće, mobinga, nezakonitog i neplaćenog prekovremenog rada, zlouporabe ugovora o radu na određeno vrijeme i slično. Prituživali su se na povrede prava iz radnog odnosa kako u gospodarstvu i obrtu (privatni sektor), tako i u javnim i državnim službama, a sve češće nam se obraćaju i strani radnici. U pogledu propisa u ovom području, najznačajnije su bile izmjene i dopune Zakona o radu, kao i donošenje Zakona o suzbijanju neprijavljenog rada. Pritužbe na **diskriminaciju na radu i pri zapošljavanju** u najvećoj su se mjeri odnosile na diskriminaciju temeljem zdravstvenog stanja, dobi, članstva u sindikatu i nacionalnog podrijetla, a ističemo i poteškoće s kojima se susreću tzv. platformski radnici. Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavlju 2.4. Pravo na rad i 2.5. Diskriminacija pri zapošljavanju i na radu.

Podrška socijalno ugroženim građanima i dalje je bila nedostatna. Indikativan je podatak o udjelu izdataka za socijalnu isključenost – on u RH iznosi 0,4% BDP-a, dok je EU prosjek 0,7%. 2022. godinu je u značajnoj mjeri obilježio početak primjene novog Zakona o **socijalnoj skrbi** koji je, uspostavljanjem Hrvatskog zavoda za socijalni rad, dodatno centralizirao sustav, što je trebalo dovesti do ujednačavanja postupanja, ali iz pritužbi vidimo da tako nije u praksi. Primjerice, gledajući mjeru u kojoj su informacije bile dostupne građanima, godinu dana od stupanja na snagu Zakona i više od mjesec dana od početka rada Zavoda, vidimo da su većina (57%) mrežnih stranica još uvijek stranice centara za socijalnu skrb, koji formalno više ne postoje, dok 42% stranica uopće nije u funkciji. Samo jedna stranica ima naziv područnog ureda Zavoda, no građanima nije moguće pristupiti nikakvom sadržaju. Stopa rizika od

siromaštva porasla je na 19,2%, a očekuje se da će podaci za 2022. biti i nepovoljniji. Unatoč rastu siromaštva, drastično je manje građana koji primaju zajamčenu minimalnu naknadu pa je od 2018. do 2022. njihov broj pao s 39 na 28 tisuća. Nažalost, iako je novim Zakonom o socijalnoj skrbi proširena definicija beskućništva, način na koji su centri za socijalnu skrb prikupljali podatke o broju beskućnika nije bio usklađen s ovom definicijom pa se ne zna koliko ih uistinu ima u RH, a još nije donesena ni Nacionalna strategija za borbu protiv beskućništva i Protokol o postupanju. Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavlju 2.10. Socijalna skrb: siromaštvo i ljudska prava.

I ove godine poseban fokus stavljamo na **starije osobe**, a najnoviji popis stanovništva pokazao je da stariji od 65 godina čine gotovo četvrtinu stanovništva RH (22,45%). Mnogi žive sami i bez podrške te i dalje imaju značajne poteškoće u podmirenju osnovnih životnih potreba – kako materijalnih zbog siromaštva i sve većih troškova života, tako i socijalnih (pomoć u kući, mjesto u domovima za starije i sl.), kao i zdravstvenih usluga koje su im potrebne, ali nisu dostupne. Pri tome su u najtežem položaju bile starije osobe koje žive izvan velikih gradova, u područjima loše prometne povezanosti i velike udaljenosti od najvažnijih adresa (liječnik, ljekarna, centar za socijalnu skrb, pošta, banka i sl.). Oko sedam i pol tisuća starijih sklopilo je u 2022. godini ugovore o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju, čime se izlažu riziku od zlostreba, a još nisu uvedeni dodatni zaštitni mehanizmi koje predlažemo. Zabrinjava i što su liste čekanja za domove preduge, a uvjeti u domovima često nezadovoljavajući. Bilježimo i značajno povećanje broja starijih koji su žrtve nasilja u obitelji pa je potrebno unaprijediti djelovanje na suzbijanju nasilja nad starijima. Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavljima 2.6. Prava starijih osoba i 2.7. Diskriminacija temeljem dobi.

O **mladima** ove godine po prvi put izvještavamo u posebnom poglavlju, prvenstveno u kontekstu prava na rad, prava na adekvatno stanovanje i prava na zdravlje, osobito vezano za mentalno zdravlje mladih, a za strateško djelovanje potrebno je donijeti Nacionalni program za mlade. Zabrinjava visoka stopa nesvojevoljno zaposlenih na određeno vrijeme u dobnoj skupini od 15 do 29 godina – u RH iznosi 25%, dok je prosjek EU-a 12,2%. Iznadprosječan je i broj mladih koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja ni obrazovanja odraslih (tzv. NEET), kojih je 14,9%, a kao skupinu kojoj također treba snažnija podrška ističemo i mlade iz alternativne skrbi. Podatke, primjere i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavlju 2.8. Mladi.

Nastavljena je reforma **pravosuđa** u cilju jačanja njegove neovisnosti, nepristranosti, transparentnosti i učinkovitosti. Još je izražena negativna percepcija građana pa je radi jačanja transparentnosti rada, a time i vraćanja povjerenja građana, potrebno unaprijediti komunikaciju, s jedne strane uvažavajući pravila postupanja sudaca i državnih odvjetnika, te s druge strane uvažavajući interes javnosti za određene teme. Istovremeno je za podizanje učinkovitosti rada pravosuđa potrebno osigurati dostatne ljudske kapacitete, provoditi edukacije i javno objavljevati sudske odluke. I dalje su prisutne poteškoće vezane uz **ovrhe**, pri čemu je i dalje vidljiva potreba za sveobuhvatnom analizom ovršnog sustava i, na temelju nje, pripreme novog i cjelovitog Ovršnog zakona, umjesto dosadašnjih parcijalnih rješenja.

Do trenutka predaje ovog Izvješća nisu nam bili dostupni cjeloviti podaci o **zločinima iz mržnje** za 2022. godinu, koji bi se trebali objedinjavati temeljem Protokola o postupanju u slučaju zločina iz mržnje. Zasebni podaci MUP-a pokazuju značajan pad broja ovih kaznenih djela u 2022. godini, no tek uvidom

u cjelokupne podatke pravosudnih tijela moći će se dati zaključak o stanju u odnosu na zločine iz mržnje.

Više o ovim temama, uključujući podatke, citate pritužbi i preporuke, pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavlju 2.20. Pravosuđe, u kojem se nalazi i pregled postupanja Europskog suda za ljudska prava u odnosu na Hrvatsku u 2022. godini.

Neprihvatljiv govor i govor mržnje bili su naglašeno prisutni u javnom prostoru, ponajviše na Internetu, naročito na društvenim mrežama. U cilju njihova suzbijanja potrebno je i da se javne osobe ne samo suzdrže od takvog izražavanja, već ga i javno osude. Važno je i da građani budu bolje upoznati što je nezakonit govor u javnom prostoru te s njegovom kažnjivosti. Potrebno je i u Zakonu o prekršajima protiv javnog reda i mira jasnije propisati javno iskazivanje i isticanje obilježja mržnje te predvidjeti strožu sankciju, kao i adekvatno i konzistentno sankcionirati počinitelje. Izazov predstavljaju i neprovjerene i lažne informacije koje mogu uznemiriti građane, zbog čega se osvrćemo i na novine vezane uz suzbijanje dezinformacija i rad tzv. fact-checkera (provjeravatelja činjenica). Na **slobodu medija** utječu SLAPP tužbe, nestalni oblici rada i radni uvjeti te prijetnje i napadi kojima su novinari izloženi. Više o ovim temama, uključujući podatke i preporuke, pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavlju 2.21. Sloboda izražavanja.

2022. godine je obilježena dvadeseta godišnjica donošenja Ustavnog zakona o pravima **nacionalnih manjina**, koji se zadovoljavajuće provodi u području kulturne autonomije, no problemi su i dalje prisutni u ostvarivanju prava na uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina, prava na adekvatnu zastupljenost među zaposlenima u upravi i pravosuđu, kao i na adekvatnu prisutnost u medijima. Popis birača pokazao je pad broja pripadnika nacionalnih manjina od gotovo 27%, pri čemu je njihov udio u nekim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave pao ispod minimuma propisanog za ostvarivanje prava na zastupljenost u predstavničkom i izvršnom tijelu i na ravnopravnu uporabu manjinskog jezika i pisma.

Dugo očekivani novi **Nacionalni plan zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije** nije donesen tijekom 2022. godine, iako je stari istekao još 2016. godine. Njegovi akcijski planovi nedovoljno su ambiciozni jer ne sadrže konkretne i adekvatne mjere.

Kao središnje tijelo za suzbijanje **diskriminacije** ukazujemo na uvjete života i različite prepreke s kojima se suočavaju pripadnici pojedinih skupina te navodimo konkretne primjere. Istraživanje o diskriminaciji koje smo proveli u 2022. godini potvrđuje problem njezinog ne(pre)poznavanja i neprijavlivanja, a ispitanici kao najproblematičnije područje ističu rad i zapošljavanje, dok kao obilježje prema kojem je najraširenija navode nacionalnu pripadnost ili porijeklo.

U istraživanju kao najdiskriminiraniju grupu ispitanici navode **Rome**, što ne čudi s obzirom na marginalizaciju i diskriminaciju s kojom su suočeni, kao i nedostatne politike uključivanja Roma u društvo. Posebno brine porast broja romske djece koja pohađaju segregiranu nastavu. Diskriminacija i netrpeljivost su u većoj mjeri usmjereni i prema **Srbima**, što je bilo vidljivo nakon objave rezultata popisa stanovništva, kada je značajan pad broja pripadnika ove nacionalne manjine u dijelu javnosti dočekan kao pozitivna vijest. Još uvijek nedostaju tečajevi učenja hrvatskog jezika, što je jedna od većih prepreka za **migrante** u uspješnoj integraciji u društvo. U RH je pri tome u 2022. bio i sve veći broj

stranih radnika, od kojih su mnogi iz udaljenih zemalja. Međutim, javne politike usmjerene ka njihovoj integraciji u društvo izostaju, kao i informacije o raspoloživim načinima zaštite prava, kako onih vezanih uz rad, tako i drugih.

Odmah po početku rata u Ukrajini, Vlada je počela organizirati prihvat i zbrinjavanje **raseljenih osoba iz Ukrajine**, što smo pozdravili, a solidarnost su iskazali i građani RH. Ipak, u narednom razdoblju potrebno je otkloniti poteškoće koje raseljene osobe imaju pri ostvarivanju privremene zaštite.

Više o ovim temama, uključujući podatke i preporuke, pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavljima 2.16. Prava nacionalnih manjina, 2.17. Diskriminacija temeljem rasnog ili etničkog podrijetla i 2.18. Prava raseljenih osoba iz Ukrajine.

U predmetima koji se odnose na **pravo na čist, zdrav i održiv okoliš** postupali smo na vlastitu inicijativu, kao i povodom pritužbi, koje su se odnosile na onečišćenje različitih sastavnica okoliša i prirode, među kojima su zrak, voda, more i tlo, zatim na propisno gospodarenje otpadom, svjetlosno onečišćenje, neionizirajuće zračenje i prekomjernu buku. Podatke, primjere i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavlju 2.25. Pravo na čist, zdrav i održiv okoliš.

Prijavitelji nepravilnosti (tzv. zviždači) obraćali su nam se u čak 60% većem broju nego godinu ranije, što može biti posljedica novog Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti, koji je na snagu stupio u travnju 2022. godine, po kojem više nije obavezno prvo koristiti unutarnje prijavljivanje, već prijavitelj može odmah ići na vanjsko prijavljivanje, za koje smo nadležni mi. Dio poslodavaca i dalje nema opći akt niti je imenovao povjerljivu osobu i njezina zamjenika, iako su zakonom na to obvezni, a kao pozitivne ističemo primjere poslodavaca koji su dodatnim mjerama omogućili bolju učinkovitost unutarnjeg kanala prijavljivanja, kao i onih koji su ga uspostavili iako nisu bili obvezni, jer imaju manje od 50 zaposlenih. Podatke i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavlju 3. Zaštita prijavitelja nepravilnosti.

Uporaba **umjetne inteligencije** postala je dio svakodnevice i u tijeku je regulacija njezine upotrebe donošenjem Uredbe o umjetnoj inteligenciji na razini EU i Okvirne konvencije o umjetnoj inteligenciji, ljudskim pravima, demokraciji i vladavini prava na razini Vijeća Europe. No, RH još nije izradila nacionalni plan za razvoj umjetne inteligencije što je potrebno što skorije učiniti s obzirom na ubranu digitalizaciju i korištenje umjetne inteligencije u brojnim područjima života. Više o ovoj temi pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavlju 2.23. Pravo na privatnost i utjecaj umjetne inteligencije na ljudska prava.

Predmete vezane za **postupanje policije** otvarali smo na temelju pritužbi i na vlastitu inicijativu, a odnosili su se na nezakonito lišenje slobode, uporabu sredstava prisile, propuste u obavljanju policijskih poslova te neprofesionalno i neetično ponašanje policijskih službenika prema građanima. Više o ovoj temi, uključujući podatke, citate pritužbi i preporuke, pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavlju 4.1. Policijski sustav

Vezano za **migracije 2022.** su obilježili završavanje postupka ulaska RH u Schengen, veliki porast broja evidentiranih iregularnih migranata te najveći do sada broj zahtjeva za međunarodnom zaštitom, koju je u 2022. zatražilo čak 12.827 osoba. Osobitu pažnju posvetili smo uvjetima smještaja i ostvarivanju prava u prihvatnim centrima za strance, u kojima su uočene različite poteškoće u ostvarivanju prava

osoba koje su u njima smještene. U pogledu nadzora i odgovornosti za poštivanje prava osvrćemo se na djelovanje Nezavisnog mehanizma nadzora postupanja policijskih službenika u području nezakonitih migracija i međunarodne zaštite te ističemo da nam se i dalje ne omogućuje uvid u sve podatke o postupanju prema iregularnim migrantima. Više o ovoj temi pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavlju 4.2. Tražitelji međunarodne zaštite i iregularni migranti.

Vežano uz **zatvorski sustav**, najbrojnije su bile pritužbe na zdravstvenu zaštitu i uvjete smještaja, na što su se odnosila i naša upozorenja i preporuke nakon nenajavljenih obilazaka kaznenih tijela. Prenapučenost je dodatno povećana, a u Zatvoru u Osijeku iznosila je čak 205%, dok je u Zatvoru u Zagrebu bila najveća od 2015. godine. S obzirom da je tijekom 16 mjeseci od ukupno šest smrti predoziranjem u zatvorima čak pet bilo u Zatvoru u Zagrebu, posebno smo analizirali probleme u organizaciji raspodjele supstitucijske terapije u tom kaznenom tijelu. Više o ovoj temi, uključujući podatke, citate pritužbi i preporuke, pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavlju 4.3. Zatvorski sustav.

Psihijatrijske ustanove trebaju prema **osobama s duševnim smetnjama** sredstva prisile koristiti samo dok je to nužno za otklanjanje neposredne opasnosti koja proizlazi iz njihova ponašanja, a kojom ozbiljno i izravno ugrožavaju vlastiti ili tuđi život ili zdravlje, a uvjete smještaja treba uskladiti s međunarodnim i nacionalnim standardima. U nenajavljenim obilascima uočili smo nezadovoljavajuće uvjete smještaja i postupanja, poput stavljanja pelena osobama koje nisu inkontinentne ili smještaja agitiranog/agresivnog pacijenta u malenu sobu sa željeznim vratima, ukopan u zemlju, bez prozora. Više o ovoj temi, uključujući podatke, citate pritužbi i preporuke, pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavlju 4.4. Osobe s duševnim smetnjama kojima je ograničena sloboda kretanja.

3. Statistički podatci o postupanju za 2022. godinu

U 2022. godini postupali smo u ukupno 6.099 predmeta, što je 5,7% više nego prethodne godine. Kao i ranijih godina, najveći broj predmeta u kojima smo postupali pokrenut je na temelju pritužbi građana ili na vlastitu inicijativu (4.585 ili 75%). Ostali predmeti odnose se na postupanje u vezi općih inicijativa, poput sudjelovanja na raznim javnim događajima te u javnim savjetovanjima, prikupljanja podataka, istraživanja te promotivnih aktivnosti (1.319 ili 22%). Naposljetku, dio predmeta odnosi se na uredsko poslovanje (195 ili 3%).

Od ukupnog broja predmeta u kojima smo postupali, 4.534 ih je novootvorenih u 2022. godini, dok je 1.565 predmeta zbog složenosti preneseno iz prethodnih godina. Od ukupnog broja novootvorenih predmeta, 3.289 ih je otvoreno po pritužbama ili na vlastitu inicijativu, 1.050 su opće inicijative, a 195 se odnosi na uredsko poslovanje. Zaprimljenih pritužbi manje je 5% nego 2021. godine, dok je broj predmeta otvorenih povodom općih inicijativa porastao za 14%.

U nastavku je prikazan pregled predmeta koji su otvoreni u 2022. godini na temelju pritužbi građana ili na vlastitu inicijativu (3.289).

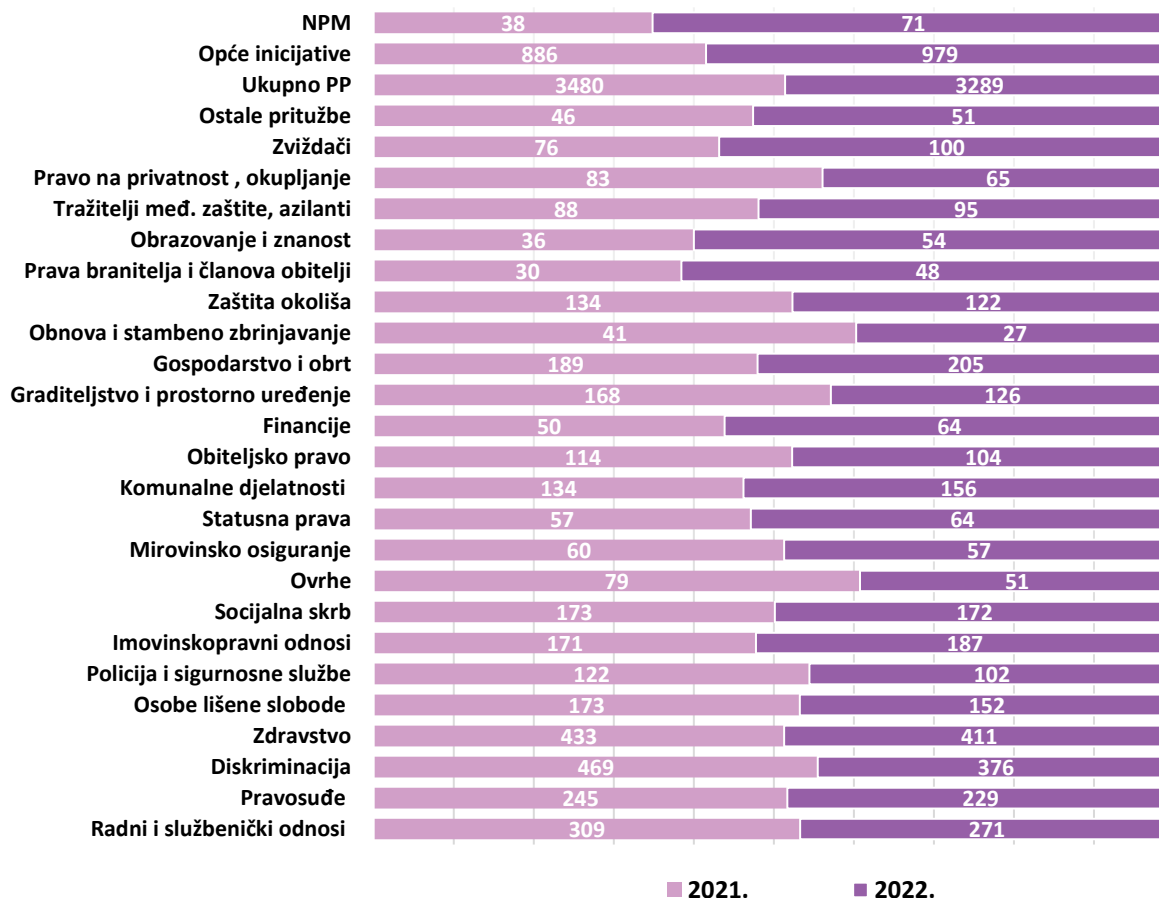
NOVOOTVORENI PREDMETI PO PRAVNIM PODRUČJIMA U 2022. GODINI

U 2022. godini najveći broj pritužbi primili smo u području zdravstva (411), u kojemu već nekoliko godina zaprimamo velik broj pritužbi. Nakon toga slijede pritužbe u području diskriminacije (376), radnih i službeničkih odnosa (271), pravosuđa (229), gospodarstva i obrta (205), imovinsko-pravnih odnosa (187), socijalne skrbi (172), komunalnih djelatnosti (156) te pritužbe vezane uz prava osoba lišenih slobode (152).

Gledajući postotno uvećanje po pojedinim područjima, u usporedbi s 2021. godinom, najveći je porast pritužbi zaprimljenih u vezi prava hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji (60%), pri čemu u tom području inače zaprimamo mali broj pritužbi. Povećanje je osjetno i u područjima obrazovanja i znanosti (50%) te zaštite prijavitelja nepravilnosti (32%), pri čemu je došlo do porasta broja vanjskih prijava nepravilnosti za čak 60 %.

USPOREDBA NOVOOTVORENIH PREDMETA PO PRAVNIM PODRUČJIMA

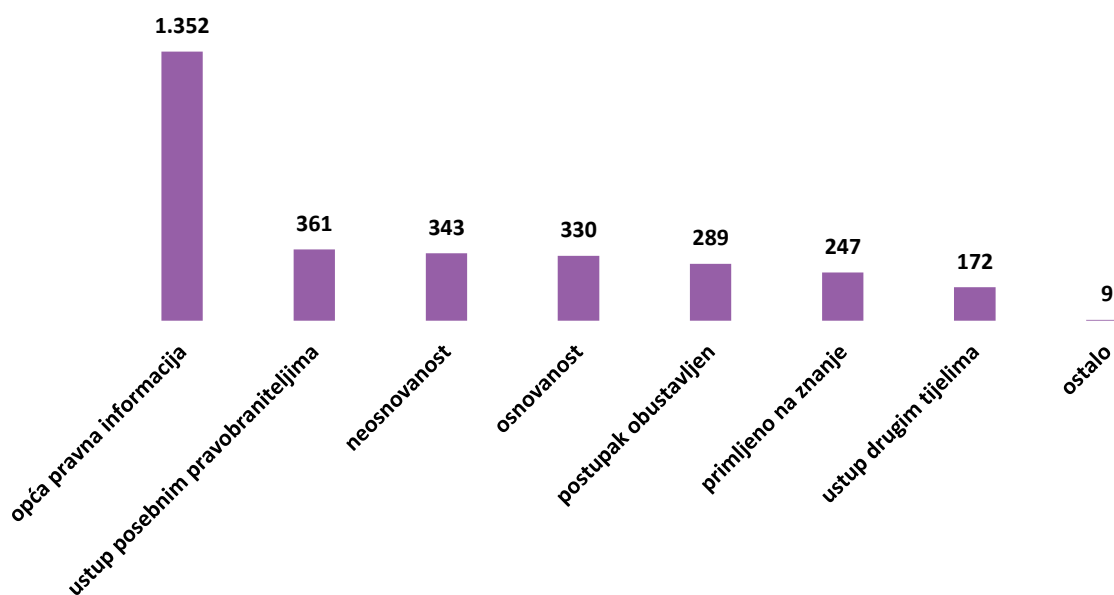

Od 4.585 predmeta u kojima smo postupali po pritužbama građana ili na vlastitu inicijativu, rad je okončan u 3.103. U preostalih 1.482 predmeta nastavljamo postupanje i u 2023. godini, jer se radi o postupcima koje nismo mogli okončati zbog njihove složenosti ili dugotrajnosti postupanja i neodgovaranja tijela čija očitovanja su nam potrebna za okončanje postupka.

Okončani predmeti najčešće su završeni tako da smo pritužiteljima dostavili opću pravnu informaciju (44%). Dio pritužbi je s obzirom na njihov sadržaj bilo potrebno ustupiti nadležnim tijelima (5%) odnosno posebnim pravobraniteljicama (12%). Naime, građani su nam se i dalje često obraćali tražeći informacije o propisima ili njihovoj primjeni, ili upute kako da postupaju, a koje nisu uspjeli dobiti od tijela u čijoj nadležnosti je provedba nekog propisa. Dodatno, podnosili su nam i žalbe na upravne akte drugih tijela. U takvim slučajevima njihove podneske prosljeđivali smo nadležnim javnopravnim tijelima. Također, pristizale su nam pritužbe koje su u mandatu posebnih pravobraniteljica, koje smo im sukladno Sporazumu o međuinstitucionalnoj suradnji pučke pravobraniteljice i posebnih pravobraniteljica prosljeđivali na nadležno postupanje.

U 11% predmeta utvrdili smo povredu prava. Također smo u 11% nakon provedenog ispitnog postupka utvrdili kako nije došlo do povrede. Dodatnih 17% pritužbi nismo mogli ispitivati jer nam pritužitelji niti nakon zahtjeva za dopunom nisu dostavili sve potrebne informacije ili su odustali od postupka ili se u trenutku njihovog obraćanja nama već vodio postupak pred drugim nadležnim tijelom/sudom.

NAČIN OKONČANJA PREMETA U 2022. GODINI

Naposljetku, uz sve pritužbe i inicijative temeljem kojih smo postupali, važno je napomenuti kako je broj građana koji nam se obraćaju puno veći. Naime, službene statistike ne uključuju telefonske pozive građana koje svakodnevno zaprimamo, pri čemu im vrlo često odmah pružimo potrebne informacije ili upute.

Za potrebe ovog Sažetka posebno se izdvajaju neki statistički podatci o postupanju povodom diskriminacije.

Tijekom 2022. godine postupali smo u 774 predmeta povodom diskriminacije od čega je 594 predmet otvoren po pritužbama građana ili na vlastitu inicijativu, a 180 ih se odnosilo na opće inicijative, odnosno sudjelovanja na raznim događanjima ili promotivne aktivnosti. U 594 pritužbe uključene su novozaprimljene u 2022. godini (376) te pritužbe iz ranijih godina, u kojima smo zbog složenosti predmeta nastavili postupati i tijekom 2022. godine (218). Jednako tako, u 2022. godini 139 predmeta otvorili smo povodom općih inicijativa, a 41 je prenesen iz ranijih godina.

I u 2022. godini smo najviše pritužbi zaprimili zbog diskriminacije temeljem rase/etničke pripadnosti/boje kože i nacionalnog podrijetla (23%). Veći broj pritužbi primili smo i zbog diskriminacije temeljem zdravstvenog stanja (9%) te dobi (7%). I dalje zaprimamo pritužbe na diskriminaciju temeljem invaliditeta, spola, bračnog ili obiteljskog statusa, spolne orijentacije te rodnog identiteta i izražavanja, koje su u nadležnosti drugih pravobraniteljskih institucija. Među pritužbama u kojima se ističe više od jedne osnove najučestalije je navođenje bračnog i obiteljskog statusa i spola, zdravstvenog stanja i dobi, rase/etničke pripadnosti/boje kože i vjere te invaliditeta i zdravstvenog stanja.

Isto kao i prethodnih godina, najviše je bilo pritužbi na diskriminaciju u području rada i zapošljavanja (33%). Potom su slijedile pritužbe u području pristupa dobrima i uslugama (9%) te javnog informiranja i medija, obrazovanja, socijalne skrbi i pravosuđa, koje su zastupljene s po 5% u ukupnom broju.

Pritužbe najviše podnose fizičke osobe (267), pri čemu ih podnosi nešto više žena nego muškaraca. Na vlastitu inicijativu pokrenuli smo 21 diskriminacijski predmet, 49 ih je otvoreno temeljem pritužbi različitih grupa (primjerice OCD-a, pravnih osoba i drugih), a u 39 pritužbi su pritužitelji željeli ostati anonimni ili nije bilo moguće jasno odrediti tko se pritužuje. Najčešće pritužene strane su pravne osobe, na čije postupanje smo zaprimili 27% diskriminacijskih pritužbi. Potom su to tijela državne uprave (21%), fizičke osobe (11%) te pravne osobe s javnim ovlastima (10%).

4. Percepcija diskriminacije, osobno iskustvo i neprijavljanje

U 2022. godini proveli smo istraživanje o stavovima i razini svijesti o diskriminaciji. Radi se o periodičkom istraživanju kojim smo po četvrti puta (2009., 2012., 2016. i 2022.) ispitali razinu predrasuda i stereotipa, upoznatost sa zakonodavnim i institucionalnim okvirom, percepciju prisutnosti te osobno iskustvo diskriminacije.

Građani i dalje diskriminaciju smatraju velikim problemom u društvu te raste razumijevanje ovog pojma kao postupanja uvjetovanog nekom diskriminacijskom osnovom.

Diskriminaciju građani sve više prepoznaju, a njih
8 od 10 smatra ju društvenim problemom

Istraživanje je pokazalo da 28% ispitanih građana smatra da su bili diskriminirani jednom ili više puta unatrag pet godina, što je najviše do sada. Kao područje u kojem su doživjeli diskriminaciju najčešće navode rad i zapošljavanje.

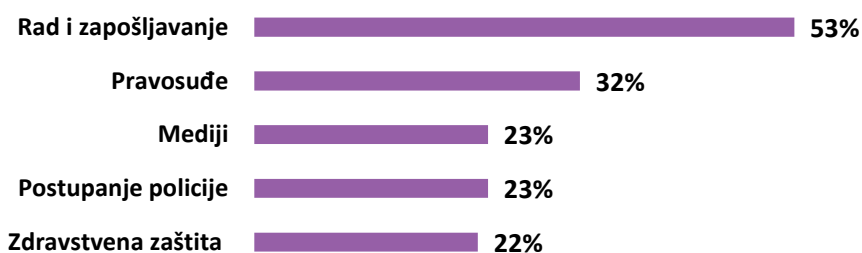
Pri tome je broj onih koji su nešto poduzeli pao u odnosu na 2016. godinu, odnosno samo 40% ih je poduzelo neke korake.

I dalje je glavni razlog neprijavljanja diskriminacije stav kako prijava ne bi ništa promijenila, što je odraz nepovjerenja u sustav, gotovo četvrtina ih diskriminaciju nije prijavila zbog straha da će se situacija pogoršati, a isto toliko je smatralo kako je postupak kompliciran i dug.

Prikaz odgovora na pitanje *Zašto niste ništa poduzeli*

Istraživanje je pokazalo da građani i nadalje percipiraju rad i zapošljavanje kao područje u kojem je diskriminacija najčešća, a ujedno upravo iz tog područja primamo najviše pritužbi na diskriminaciju. Potom ističu pravosuđe, medije i postupanje policije. Među karakteristikama zbog kojih se diskriminacija češće događa (diskriminacijskim osnovama) građani navode nacionalnu pripadnost i podrijetlo, političko uvjerenje, vjersku pripadnost, spolnu orijentaciju te socijalno podrijetlo i imovno stanje.

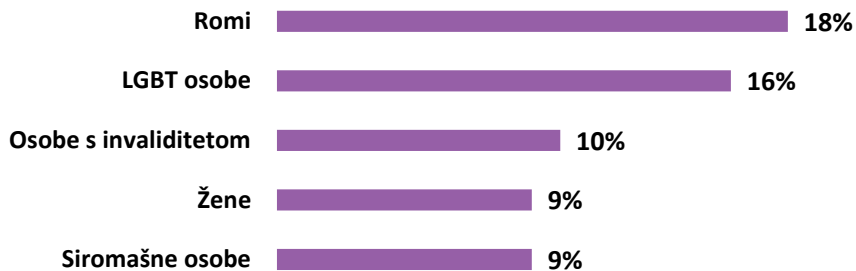
PODRUČJA U KOJIMA JE DISKRIMINACIJA NAJČEŠĆA
(percepcija građana)

Kao skupinu koja se najčešće susreće s diskriminacijom navode Rome, zatim LGBT osobe te potom osobe s invaliditetom, žene i siromašne osobe. Kao najčešće diskriminatore građani vide razna javnopravna tijela, druge fizičke osobe te potom privatne poslodavce.

NAJDISKRIMINIRANIJE SKUPINE (percepcija građana)

Više rezultata našeg istraživanja o diskriminaciji možete pronaći u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2022. godinu – u poglavlju 6.4. Percepcija diskriminacije, osobno iskustvo i neprijavljanje.

5. Suradnja i javno djelovanje u promicanju ljudskih prava i suzbijanju diskriminacije

S obzirom na svoju ulogu, tijekom 2022. godine institucija je nastavila suradnju s Hrvatskim saborom, primarno kroz sudjelovanje u radu saborskih odbora, kao i sa Savjetom Vlade RH za ljudska prava, tijelima državne uprave i drugim državnim tijelima, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, posebnim pravobraniteljicama, Savjetom za ljudska prava pučke pravobraniteljice, vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina, organizacijama civilnog društva i akademskom zajednicom. Tijekom godine organizirali smo i suorganizirali više javnih događaja usmjerenih na zaštitu i promociju ljudskih prava i vladavine prava.

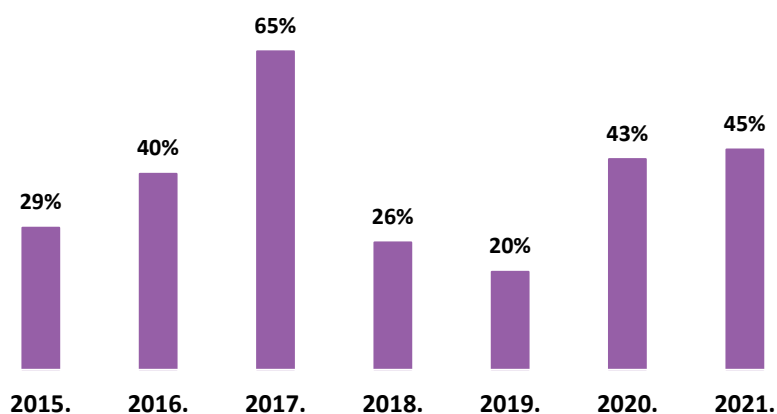
U ožujku 2022. godine održana je 1. sjednica međuresornog i savjetodavnog tijela Vlade RH za pitanja ljudskih prava. Ubrzo nakon toga je tema sjednice Savjeta bila i tada tek predano Izvješće pučke pravobraniteljice za 2021. godinu. Zaključak kojim Savjet poziva tijela javne vlasti da poduzmu odgovarajuće mjere i aktivnosti za provedbu preporuka pučke pravobraniteljice ili joj dostave odgovarajuće obrazloženje o nemogućnosti provođenja, važan je jer potvrđuje da preporuke imaju učinak od trenutka podnošenja Izvješća, a ne njegovog raspravljanja ili prihvaćanja. U Zaključku je navedena i potreba konstruktivnog dijaloga radi provedbe preporuka, kao i plan da se održavaju tematske sjednice Savjeta o njihovoj provedbi.

Međutim, za ostvarivanje uloge opunomoćenice Hrvatskog sabora za zaštitu i promicanje ljudskih prava ključna je podrška od strane Hrvatskog sabora i suradnja s istim. Povećanju stupnja provedbe preporuka iz Izvješća za 2021. zasigurno bi pomoglo da je ono u godini u kojoj je predano ujedno i raspravljeno na plenarnoj sjednici Hrvatskog sabora, što je nažalost propušteno učiniti. Isto je važno i jer Izvješće pučke pravobraniteljice nije izvješće o radu, kao brojnih institucija koje ih podnose Hrvatskom saboru, već je izvješće o stanju zaštite prava i sloboda u RH. Naime, brojni prikupljeni podatci i analize sadržani u njemu protekom vremena gube na relevantnosti pa je važno, kako bi

Izvješće ostvarilo svoj namjeravani učinak, da bude predstavljeno pred saborskim zastupnicima i da oni imaju priliku o njemu raspravljati dok su iznesi podaci, analize i preporuke aktualni. Pri tome u prikupljanje i dostavu u Izvješću sadržanih podataka velik napor ulažu i različita javnopravna tijela. Nadalje, zabrinjava praksa nepravovremenog raspravljanja o izvješćima različitih institucija, osobito neovisnih institucija, na plenarnim sjednicama Hrvatskoga sabora. Tijekom 2022. rasprava o Izvješću za 2021. održana je samo u okviru Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

Vezano uz ispunjenost preporuka iz Izvješća za 2021. godinu, detaljniji pregled, kao i do sada, donosimo u pojedinačnim poglavljima Izvješća. Prema analizi odgovora koje smo dobili od tijela kojima su preporuke bile upućene, nadležna tijela su postupala ili postupaju po 45% preporuka, znatno više u usporedbi s Izvješćem za 2020. godinu, kada su to činili po 43% preporuka. Nadležna tijela ne provode 37% preporuka, a za 18 % nemamo informacije o njihovoj provedbi od tijela kojima su upućene.

PROVEDBA PREPORUKA IZ IZVJEŠĆA

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, kao tijelo nadležno za izradu izvješća o provedbi preporuka pučke pravobraniteljice, niti tijekom 2022. nije izradio ovo Izvješće. Zadnje takvo izvješće izrađeno je za Izvješće pučke pravobraniteljice za 2013. godinu, pa bi ovaj mehanizam trebalo evaluirati.

Vezano za provođenje ispitnih postupaka u predmetima otvorenim temeljem pritužbi građana ili na vlastitu inicijativu, suradnju s tijelima možemo načelno ocijeniti dobrom, uz pojedine izuzetke, koji su dostavljali djelomične odgovore ili ih nisu dostavljali na vrijeme pa im je bilo potrebno upućivati požurnice. U odnosu na neodgovaranje ili otežano odgovaranje treba izdvojiti Ministarstvo zdravstva, kojem smo u ovom Izvješću uputili preporuku da redovito odgovara na naše upite.

U vezi pripreme ovog Izvješća, sva ministarstva dostavila su nam tražena očitovanja, uz izuzetak MPUGDI. MPU nam je podatke o sudskim predmetima vezanim uz diskriminaciju sukladno čl. 14. st. 3. ZSD-a, podatke o pravomoćnim presudama o zločinima iz mržnje (koje uključuju i govor mržnja) te o zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u pravosuđu dostavio dan prije predaje ovog Izvješća, stoga u isto nisu uvršteni. ULJPPNM nam nije dostavio objedinjene podatke koje prikupljaju sukladno Protokolu o zločinima iz mržnje.

Istovremeno, i dalje nemamo pristup svim podacima o postupanju prema iregularnim migrantima u informacijskom sustavu MUP-a.

POPIS JAVNIH SAVJETOVANJA U KOJIMA SMO SUDJELOVALI	
NOSITELJ	PROPIS
MF	<ul style="list-style-type: none"> - Nacrt pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima - Savjetovanje o Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama Zakona o porezu na dohodak
MGOR	<ul style="list-style-type: none"> - Nacrt prijedloga uredbe o metodologiji izračuna cijene vodnih usluga - Prijedlog pravilnika o gospodarenju otpadom
MKiM	<ul style="list-style-type: none"> - Savjetovanje o Nacrtu prijedloga zakona o kazalištima
MMPI	<ul style="list-style-type: none"> - Savjetovanje o Nacrtu prijedloga Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama
MPS	<ul style="list-style-type: none"> - Savjetovanje s javnošću o Prijedlogu plana sprječavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane Republike Hrvatske 2023.-2028.
MPU	<ul style="list-style-type: none"> - Savjetovanje o Nacrtu prijedloga zakona o mirnom rješavanju sporova - Savjetovanje o prijedlogu Metodologije ocjenjivanja rada sudskih i državno odvjetničkih savjetnika - Savjetovanje o Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o udrugama, s Nacrtom konačnog prijedloga zakona - Savjetovanje o prijedlogu Pravilnika o postupku prikupljanja mišljenja i provedbi razgovora s kandidatima u postupku imenovanja javnih bilježnika - Savjetovanje o Nacrtu Pravilnika o maticama, osobniku, očevidniku, osobnom listu i evidencijama koje se vode u zatvorskom sustavu - Savjetovanje o Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama Zakona o državnim maticama, s Nacrtom konačnog prijedloga zakona - Savjetovanje o prijedlogu Pravilnika o mjerilima, postupku utvrđivanja te o izboru članova i načinu rada povjerenstva za utvrđivanje posebne zdravstvene sposobnosti službenika pravosudne policije - Savjetovanje o Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku - Savjetovanje o Nacrtu prijedloga Nacionalnog plana razvoja javne uprave od 2021. do 2027. godine
MPUGDI	<ul style="list-style-type: none"> - Savjetovanje s javnošću za Obrazac prethodne procjene za Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o najmu stanova
MRMSOSP	<ul style="list-style-type: none"> - Prijedlog Zakona o izmjenama i dopuni zakona o socijalnoj skrbi, s konačnim prijedlogom zakona - Savjetovanje o prijedlogu Zakona o suzbijanju neprijavljenoga rada - Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu - Pravilnik o mjerilima za pružanje socijalnih usluga i Katalog socijalnih usluga i pomoćno tehničkih poslova - Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja za razdoblje od 2022. do 2027. godine
MUP	<ul style="list-style-type: none"> - Savjetovanje o usklađivanju važećeg Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti s EU pravnom stečevinom
MZ	<ul style="list-style-type: none"> - Savjetovanje o Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju - Savjetovanje o Nacrtu prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti - Nacrt prijedloga Zakona o vodi za ljudsku potrošnju

MZO	<ul style="list-style-type: none"> - Savjetovanje sa zainteresiranom javnošću o Nacrtu Nacionalnog plana razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. godine - Savjetovanje sa zainteresiranom javnošću o Prijedlogu Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o polaganju državne mature
SDUDM	- Javno savjetovanje o Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o savjetima mladih
SDUOSZ	- Prijedlog Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika o najmu stambenih jedinica
ULJPPNM	<ul style="list-style-type: none"> - Savjetovanje sa zainteresiranom javnošću o Akcijskom planu suzbijanja diskriminacije za razdoblje od 2022. do 2023. - Prijedlog Akcijskog plana suzbijanja diskriminacije za razdoblje od 2022. do 2023. - Savjetovanje sa zainteresiranom javnošću o Nacionalnom planu zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje od 2022. do 2027. - Savjetovanje sa zainteresiranom javnošću o Akcijskom planu zaštite i promicanja ljudskih prava za razdoblje od 2022. do 2023.
URS	- Savjetovanje o prijedlogu Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova 2022.-2027. i Akcijskog plana 2022.-2024.
UzU	- Savjetovanje o nacrtu Akcijskog plana za provedbu inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2021. do 2023. godine

6. Preporuke

Utjecaj potresa na ostvarivanje ljudskih prava

1. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, da u suradnji s DIRH-om i MORH-om uključi vojnu inženjeriju u uklanjanje objekata, posebice kada ih se više nalazi u istoj jedinici lokalne samouprave ili istoj geografskoj cjelini ili bloku
2. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, da poduzme potrebne mjere radi ubrzanja postupanja u predmetima obnove nakon potresa angažiranjem većeg broja službenika koji rješavaju predmete ili internom reorganizacijom
3. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine i Ministarstvu pravosuđa i uprave, da odrede moratorij na pokretanje ovrhe radi neplaćanja pričuve za zgrade uništene u potresima
4. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, da jasno postavi i komunicira rokove i obuhvate obnove obiteljskih kuća i višestambenih zgrada na potresima pogođenim područjima (Ponovljena)
5. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, da izradi info grafiku sa što jasnije opisanom procedurom obnove te letaka s uputama o koracima, rokovima, potrebnoj dokumentaciji i načinima korištenja pravnih lijekova u pojedinim postupcima
6. Ministarstvu pravosuđa i uprave i Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova Europske unije, da osiguraju dodatno financiranje za udruge koje pružaju besplatnu pravnu pomoć na potresima pogođenim područjima
7. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, da žurno zbrinu građane smještene u kontejnere u primjerenije objekte (Ponovljena)
8. Hrvatskom crvenom križu, da nastavi provoditi programe psihosocijalne podrške u organiziranim smještajima, a prema mogućnostima i u domovima stradalnika (Ponovljena)

-
9. Vladi Republike Hrvatske, da nastavi s provedbom mjere otpisa potraživanja za energente na području na kojem je proglašena katastrofa (Ponovljena)
 10. Gradu Zagrebu, da posebnu pažnju posveti stradalnicima potresa koji su u privremenom smještaju u kontejnerima te im pruži potrebnu pomoć u ostvarivanju prava

Pravo na dobro upravljanje

11. Ministarstvu unutarnjih poslova, da uredovno radno vrijeme u policijskim upravama/postajama koje obavljaju upravne poslove organizira tako da se barem jedan dan tjedno stranke primaju i nakon 16 sati
12. Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova Europske unije, da ukine primjenu metode „najbržeg prsta“ kod dodjele sredstava, odnosno provodi evaluacije i izabire najkvalitetnije projekte
13. Stručnim nositeljima savjetovanja s javnošću, da obrazloženo odgovaraju na veći broj komentara danih u e-Savjetovanju
14. Uredu za zakonodavstvo, da u suradnji sa Središnjim državnim uredom za razvoj digitalnog društva unaprijedi portal e-Savjetovanje tako da se korisnici portala automatski obavještavaju o skraćivanju ili produljenju roka savjetovanja

Pravo na zdravlje

15. Ministarstvu zdravstva, da osigura informiranost pacijenticama koje zatraže prekid trudnoće te dostupnu i pristupačnu zdravstvenu zaštitu u svim slučajevima kada je prekid trudnoće dopušten Zakonom o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlučivanje o rađanju djece
16. Ministarstvu zdravstva, da izradi pisane upute za zdravstvene ustanove o postupanju za slučajeve na koja se primjenjuje članak 22. Zakona o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlučivanje o rađanju djece te da propiše minimalni sadržaj odluka prvostupanjske i drugostupanjske komisije
17. Ministarstvu zdravstva, da u roku dostavlja pučkoj pravobraniteljici u predmetima u kojima postupa zatražene informacije i dokumentaciju
18. Ministarstvu zdravstva, da definira kriterije prema kojima po pritužbama postupa zdravstvena inspekcija, a u kojima ih ustupa Hrvatskoj liječničkoj komori radi donošenja stručnog mišljenja
19. Ministarstvu zdravstva, da definira opseg i način rada stručnjaka potrebnih za obavljanje pojedinih stručnih radnji u vezi s zdravstveno-inspekcijskim poslovima
20. Ministarstvu zdravstva, da poduzme odgovarajuće mjere kako bi se u zdravstvenim ustanovama redovito organizirale edukacije za zdravstvene djelatnike o pravima pacijenata te ponašanju i komunikaciji prema pacijentima, sukladno zahtjevima medicinske etike
21. Ministarstvu zdravstva, da žurno počne implementirati Nacionalni strateški okvir protiv raka do 2030.
22. Ministarstvu zdravstva, da provede analizu rada mobilnih i bolničkih palijativnih timova i sukladno tome poduzme odgovarajuće mjere
23. Ministarstvu zdravstva, da ubrza uspostavljanje svih oblika palijativne skrbi na svim razinama zdravstvene zaštite kako bi ona bila dostupna pacijentima svaki dan 24 sata dnevno
24. Ministarstvu zdravstva i Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, da ubrzaju dinamiku aktivnosti e-zdravstva s ciljem osiguranja cjelovitih i integriranih informacijskih sustava u zdravstvu
25. Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, da sve osigurane osobe na koje se odnosi obveza periodičkog javljanja HZZO-u, informira o ovoj obvezi, vodeći računa da se svi građani ne služe sredstvima elektroničke komunikacije

26. Ministarstvu zdravstva, da poduzima daljnje konkretne mjere s ciljem smanjenja liste čekanja (Ponovljena)
27. Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, da u suradnji s Ministarstvom zdravstva osigura dostupnost točnih podataka na svojim internetskim stranicama o broju dana čekanja u pojedinim zdravstvenim ustanovama za pojedine zdravstvene usluge

Pravo na rad

28. Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da nastavi obavljati ciljne periodičke nadzore rada na određeno vrijeme u obrazovnim ustanovama (Ponovljena)
29. Državnom inspektoratu, da nastavi obavljati pojačane inspekcijske nadzore zasnivanja radnog odnosa temeljem ugovora o radu sklopljenih na određeno vrijeme
30. Državnom inspektoratu, da pojačano nadzire zakonitost zapošljavanja i rada te uvjete u kojima rade državljani trećih zemalja
31. Državnom inspektoratu i Ministarstvu unutarnjih poslova, da nadziru zakonitost rada na zaštitarskim poslovima kod poslodavaca registriranih za poslove privatne zaštite
32. Ministarstvu unutarnjih poslova, da donese potrebne pravilnike radi provedbe Zakona o privatnoj zaštiti
33. Vladi Republike Hrvatske, da ratificira Konvenciju Međunarodne organizacije rada o iskorjenjivanju nasilja i uznemiravanja u svijetu rada br. 190
34. Državnom inspektoratu, da provodi nadzore rada putem digitalnih radnih platformi

Prava starijih osoba

35. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da pripremi izmjene Zakona o nacionalnoj naknadi za starije osobe kojim bi se povećao iznos nacionalne naknade za starije osobe, skratila duljina prebivališta te omogućila isplata putem pošte
36. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da razmotri izmjenu formule za usklađivanje mirovina, kako bi usklađivanje mirovina u većoj mjeri pratilo rast troškova života
37. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da objavi i redovito ažurira lako dostupne informacije o domovima koji imaju potrebnu licencu, uz osiguravanje da na listi nema onih kojima je izrečena mjera zabrane rada
38. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da podzakonskim aktom detaljnije regulira način obavljanja kontrola koje jedinice regionalne samouprave i Grad Zagreb provode nad pružateljima socijalnih usluga
39. Osnivačima i domovima za starije i nemoćne osobe koji djeluju kao javne ustanove socijalne skrbi, da osiguraju sredstva i opreme domove sukladno potrebama korisnika
40. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da osnuje Radnu skupinu za praćenje pojavnosti nasilja nad starijima, uključujući u obitelji i domovima za starije i nemoćne
41. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da socijalne radnike educira o svim oblicima nasilja nad starijim osobama
42. Ministarstvu unutarnjih poslova, da policijske službenike educira o svim oblicima nasilja nad starijim osobama
43. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da u suradnji s Ministarstvom rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike uloži dodatne napore kako bi se pred sudovima i javnim bilježnicima onemogućilo sklapanje ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju od strane pravne ili fizičke osoba koja obavlja djelatnost socijalne skrbi, odnosno osobe zaposlene u djelatnosti socijalne skrbi

-
44. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da osmisli i provede kampanju s ciljem boljeg informiranja građana, osobito starijih osoba, o ugovorima o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju
 45. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike i Ministarstvu pravosuđa i uprave, da osiguraju da osobe koje se odluče na sklapanje ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju budu upoznate s pravnim posljedicama, putem pravne pomoći
 46. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da pripremi izmjene Zakona o obveznim odnosima kojima bi se izmijenili nazivi ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju; propisao maksimalni broj ugovora koje može sklopiti jedan davatelj uzdržavanja te uspostavio registar ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju
 47. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da pripremi izmjene Zakona o parničnom postupku kojim bi se sudski postupci za raskid ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju propisali kao žurni
 48. Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, da podnositeljima zahtjeva za mirovinu koji žive u inozemstvu pravovremeno dostavljaju informacije o potrebnoj dokumentaciji i stanju predmeta

Diskriminacija temeljem dobi

49. Vladi Republike Hrvatske, da osigura novčanu podršku i umirovljenicima koji su u riziku od siromaštva, a ostvarili su mirovinu u inozemstvu
50. Vladi Republike Hrvatske, da donese Nacionalni program za mlade

Socijalna skrb: Siromaštvo i ljudska prava

51. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da poveća osnovicu za izračun zajamčene minimalne naknade
52. Hrvatskom zavodu za socijalni rad, da na mrežnim stranicama osigura ujednačene lako razumljive informacije o svim pravima i uslugama, postupcima za njihovo priznavanje, rokovima i pravnim lijekovima, kao i da one budu dostupne u tiskanom obliku
53. Hrvatskom zavodu za socijalni rad, da izradi obrasce zahtjeva za sva prava i usluge koje će koristiti područne ustrojstvene jedinice, s unificiranim popisom dokumentacije kojom se dokazuju uvjeti propisani Zakonom o socijalnoj skrbi
54. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da pripremi izmjene Zakona o socijalnoj skrbi tako da se korisnicima zajamčene minimalne naknade po starom Zakonu o socijalnoj skrbi koji i dalje ispunjavaju uvjete, ova naknada prizna od dana stupanja na snagu Zakona o socijalnoj skrbi
55. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da pripremi izmjene Zakona o socijalnoj skrbi kako se zabilježba tražbine ne bi vršila na jedinoj nekretnini koju korisnik zajamčene minimalne naknade ima u vlasništvu i koristi ju za stanovanje
56. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da napravi analizu pada broja korisnika zajamčene minimalne naknade (Ponovljena)
57. Hrvatskom zavodu za socijalni rad, da na svojim internetskim stranicama i prostorijama osigura informacije o besplatnoj pravnoj pomoći
58. Hrvatskom zavodu za socijalni rad, da se ubrzaju postupci odobravanja i isplate jednokratnih naknada
59. Hrvatskom zavodu za socijalni rad, da jednokratnim naknadama obuhvati veći broj korisnika
60. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike i Hrvatskom zavodu za socijalni rad, da vode evidencije o broju beskućnika sukladno definiciji beskućnika iz novog Zakona o socijalnoj skrbi

61. Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, da izradi Nacionalnu strategiju za borbu protiv beskućništva (Ponovljena)
62. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da izradi Protokol o postupanju kojim bi se definirale obveze svih dionika u zaštiti prava beskućnika (Ponovljena)
63. Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, da osigura dugoročnije i pravovremeno financiranje aktivnosti pomoći i podrške beskućnicima

Diskriminacija temeljem imovnog stanja

64. Hrvatskoj radioteleviziji, da u idućoj Odluci o utvrđivanju visine mjesečne pristojbe predvidi oslobođenje od pola iznosa za umirovljenike ispod prihodovnog cenzusa, neovisno o izvoru iz kojeg im se mirovina isplaćuje i datumu prijave u evidenciju obveznika (Ponovljena)
65. Ministarstvu zdravstva i Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, da normativno uredi te osiguraju sredstava u Državnom proračunu i tako omoguće roditeljima mrtvorođene djece koji podnesu zahtjev, naknadu stvarnih troškova prijevoza posmrtnih ostataka do mjesta sahrane (Ponovljena)

Pravo na adekvatno stanovanje

66. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine i jedinicama lokalne samouprave, da razmotre legalizaciju statusa dugotrajno, socijalno depriviranih bespravničkih stanara koji nemaju mogućnosti rješavanja svog stambenog pitanja na drugi način
67. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, da poduzme mjere kako bi se nastavili postupci po zahtjevima građana sukladno Odluci o prodaji stanova u vlasništvu RH, da ih informira o stanju predmeta i postupa u razumnim rokovima
68. Vladi Republike Hrvatske, da poreznom politikom utječe i motivira vlasnike privatnih stanova na dugoročni stambeni najam stanova
69. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, da izradi Stambenu strategiju, koja bi obuhvatila i sve socijalno ugrožene skupine, i u njenu izradu uključi sva državna tijela koja se bave stanovanjem, jedinice lokalne samouprave, organizacije civilnog društva, stručne komore i udruženja (Ponovljena)
70. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, da žurno pripremi izmjene Zakona o najmu vodeći se praksom Europskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda Republike Hrvatske (Ponovljena)
71. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, da žurno izradi pravni okvir za zbrinjavanje stanovnika zgrada i uklanjanja ostataka porušenih obiteljskih kuća i drugih stambenih zgrada uništenih ili oštećenih zbog klizanja tla na području RH (Ponovljena)
72. Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, da jasno propiše obveze iz članka 291. stavka 3. Zakona o socijalnoj skrbi koje bi uključile obveze jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te države
73. Vladi Republike Hrvatske, da produži razdoblje isplate NUKE u povećanom iznosu
74. Vladi Republike Hrvatske, da razmotri pokretanje postupka za priznavanje NUKE po službenoj dužnosti
75. Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja, da donose napatuk javnim isporučiteljima vodnih usluga o postupanju u slučajevima obustave isporuke vodnih usluga, o obvezi osiguranja minimalne količine vode od 50 litara po članu kućanstva dnevno

-
76. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, da Pravilnikom o najmu stambenih jedinica propiše ovlaštenje Povjerenstva za raspolaganje stambenim jedinicama za utvrđivanje stvarne površine stambenog prostora za koji se plaća najam
 77. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, da s jedinicama lokalne samouprave inicira sklapanje sporazuma o međusobnim pravima i obvezama u provedbi programa međuresorne suradnje, osobito onima u kojima bivši nositelji stanarskog prava duže vrijeme čekaju dodjelu stambenog objekta (Ponovljena)
 78. Vladi Republike Hrvatske, da osigura dodatna sredstva i stambene jedinice za korisnike koji se zbrinjavaju kroz liste prvenstva (Ponovljena)
 79. Prvostupanjskim tijelima, da ubrzaju dinamiku rješavanja prijave za stambeno zbrinjavanje (Ponovljena)
 80. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, da se na područjima gdje postoje problemi u provedbi rješenja o pravu na stambeno zbrinjavanje davanjem u najam stana ili obiteljske kuće u državnom vlasništvu, korisnicima ponudi ostvarivanje prava na drugim dijelovima potpomognutih područja ili po drugom modelu (Ponovljena)
 81. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, da provodi otpis potraživanja najma stambenih jedinica u vlasništvu države, bez uvjeta retroaktivnog podmirenja najamnina za razdoblje do sklapanja ugovora o najmu stana (Ponovljena)
 82. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, da pripremi izmjenu Zakona o stambenom zbrinjavanju na potpomognutim područjima kojom bi se, uz postojeće privremeno, omogućilo i trajno stambeno zbrinjavanje u posebnom objektu žrtava obiteljskog nasilja koje su prethodno ostvarile pravo na stambeno zbrinjavanje

Graditeljstvo

83. Građevinskoj inspekciji, da poveća broj kontrolnih nadzora nad provođenjem izrečenih mjera (Ponovljena)

Imovinskopravni odnosi

84. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da u suradnji s Ministarstvom kulture i medija donese Uredbu o vrsti naknade za pokretnine sa svojstvom kulturnog dobra koje su sastavni dio muzeja, galerija i drugih ustanova
85. Ministarstvu poljoprivrede, da kontinuirano provodi upravne nadzore nad postupcima dodjele i korištenja državnog poljoprivrednog zemljišta

Prava hrvatskih branitelja i civilnih stradalnika iz Domovinskog rata

86. Jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, da u prostornim planovima osiguraju građevinska zemljišta bez naknade i komunalno opremanje sukladno obvezi iz Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji
87. Ministarstvu hrvatskih branitelja, da osmisli i provede kampanju s ciljem boljeg informiranja civilnih stradalnika rata o njihovim pravima (Ponovljena)
88. Upravnim tijelima u županijama, da na mrežnim stranicama učine dostupnim i jasnije vidljivim obrasce za pokretanje postupka za priznavanje statusa civilnog stradalnika iz Domovinskog rata (Ponovljena)

Prava nacionalnih manjina

89. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da u podatke o broju zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina u upravi i pravosuđu ne uvrštava osobe koje se nisu nacionalno izjasnile
90. Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture, Ministarstvu pravosuđa i uprave i Hrvatskim cestama, da usuglase i donesu akcijski plan postavljanja dvojezičnih prometnih znakova s nazivima naseljenih mjesta i provedu ga u svim jedinicama koje su statutima predvidjele ostvarivanje ovog prava (Ponovljena)
91. Vladi Republike Hrvatske, da osmisli i provede kampanju usmjerenu prema široj javnosti o vrijednosti manjinskih jezika i pisama te njihovoj uporabi u javnoj sferi
92. Vukovarsko-srijemskoj županiji, da sukladno Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi prenese osnivačka prava nad osnovnim školama u Borovu, Negoslavcima i Markušici na istoimene općine (Ponovljena)
93. Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da u obrazovne programe za sve učenike uključi više sadržaja o doprinosu pripadnika nacionalnih manjina ukupnom društvu te lokalnim zajednicama
94. Izbornim povjerenstvima, da informiraju građane kroz medije o održavanju izbora za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina te odrede dovoljan broj biračkih mjesta
95. Hrvatskoj radioteleviziji, da održava redovne konzultativne sastanke s predstavnicima Savjeta za nacionalne manjine (Ponovljena)
96. Hrvatskoj radioteleviziji, da poveća udio programa o nacionalnim manjinama, uvrsti ga u značajnijoj mjeri u emisije općeg programa te u emisijama namijenjenima nacionalnim manjinama redovito koristi manjinske jezike

Diskriminacija temeljem rasnog ili etničkog podrijetla

97. Javnim i državnim tijelima, da pristupe prikupljanju etnički segregiranih podataka uz primjenu Opće uredbe o zaštiti podataka te načela prikupljanja podataka o jednakosti
98. Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da u suradnji sa školama i lokalnim zajednicama žurno izradi Akcijski plan desegregacije učenika Roma (Ponovljena)
99. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine i Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da osiguraju dostatna sredstva u okviru godišnjih programa za unapređenje životnih uvjeta romske nacionalne manjine
100. Gradu Zagrebu, da osmisli dugoročno rješenje stanovanja romskih obitelji sa Struga, u skladu s potrebama obitelji
101. Ministarstvu financija, da poreznim upravama dostavi naputke o oslobođenju bivših nositelja stanarskog prava od obveze plaćanja poreza na promet nekretnina pri otkupu stana u kojem su stambeno zbrinuti
102. Vladi Republike Hrvatske, da što skorije usvoji migracijsku politiku kao i da usvoji Akcijski plan za integraciju osoba s odobrenom međunarodnom zaštitom
103. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da žurno organiziraju prilagođene tečajeve hrvatskog jezika razine B1 i B2 za osobe pod međunarodnom zaštitom
104. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da putem svoje internetske stranice i u tiskanom obliku (brošure i letci) učini dostupnim na više jezika informacije stranim radnicima o pravima u različitim sustavima

Prava raseljenih osoba iz Ukrajine

105. Ministarstvu unutarnjih poslova, da proširi privremenu zaštitu na osobe koje su napustile Ukrajinu prije 24. veljače 2022. i koje se zbog oružanih sukoba ne mogu vratiti u Ukrajinu, bez obzira na razloge njezinog napuštanja

Pravosuđe

106. Vladi Republike Hrvatske, da izmjenom Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj službi povisi koeficijente službenika i namještenika na sudovima i u državnim odvjetništvima
107. Pravosudnoj akademiji, da u suradnji s predstavnicima medija osmisli i provodi edukacije urednika i novinara o praćenju i izvještavanju o radu pravosuđa (Ponovljena)
108. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da izradi sveobuhvatnu analizu ovršnog sustava i na temelju nje izradi prijedlog novog Ovršnog zakona (Ponovljena)
109. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da pripremi prijedlog načina izuzimanja od ovrhe potpora iz fondova solidarnosti namijenjenih zdravstvenim potrebama (Ponovljena)
110. Državnoj školi za javnu upravu, da organizira specijalizirane edukacije za službenike upravnih odjela u županijama koji pružaju primarnu besplatnu pravnu pomoć o pravnim temama radi kojih im se građani najčešće obraćaju
111. Hrvatskoj odvjetničkoj komori, da osigura dostupnost odvjetnika za pružanje sekundarne besplatne pravne pomoći na područjima svih sudova
112. Pravosudnoj akademiji, da nastavi s edukacijama o zločinima iz mržnje te suzbijanju netrpeljivosti i mržnje
113. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da prikuplja statističke podatke o upravnim sporovima vezanim uz diskriminaciju, diskriminacijskim osnovama, načinu okončanja te njihovom trajanju (Ponovljena)
114. Pravosudnoj akademiji, da provodi redovne edukacije pravosudnih dužnosnika o pravima te individualnoj procjeni žrtava
115. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da na županijskim sudovima na kojima nisu ustrojani, osnuje odjele za podršku žrtvama i svjedocima

Sloboda izražavanja

116. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da osmisli i provede medijsku kampanju usmjerenu na podizanje svijesti o nezakonitom govoru u javnom prostoru, osobito na društvenim mrežama
117. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da policija ujednačeno postupa u vezi javne upotrebe pozdrava „Za dom spremni“ temeljem Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira
118. Ministarstvu unutarnjih poslova, da izradi prijedlog izmjena Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira kojima će se jasnije propisati zabrana javnog iskazivanja i isticanja obilježja mržnje iz čl. 5. Zakona te će se za ovaj prekršaj propisati više sankcije

Pravo na privatnost i utjecaj umjetne inteligencije na ljudska prava

119. Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja, da izradi Nacionalni plan za razvoj umjetne inteligencije
120. Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja, da uspostavi registar sustava umjetne inteligencije koji se koriste u javnom sektoru

Branitelji ljudskih prava

121. Vladi Republike Hrvatske, da usvoji Nacionalni plan stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva (Ponovljena)
122. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i Uredu za udruge, da osiguraju dugoročno institucionalno i programsko financiranje aktivnosti organizacija civilnog društva za zaštitu i promicanje ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije

Pravo na čist, zdrav i održiv okoliš

123. Vladi Republike Hrvatske, da kroz zakone i druge propise dodatno razradi ustavno pravo na zdrav život i zdrav okoliš (Ponovljena)
124. Ministarstvu zdravstva, županijama i zavodima za javno zdravstvo, da na lokacijama centara za gospodarenje otpadom, crnih točaka, industrijskih postrojenja i drugih zahvata s emisijama onečišćujućih tvari u okoliš, izrade program zaštite zdravlja mještana i provode kontinuirani biološki monitoring lokalnog stanovništva
125. Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja, da u suradnji s Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost te jedinicama lokalne i regionalne samouprave koje na svom području imaju crne točke, propiše obvezu njihovog označavanja te ih po potrebi ogradi
126. Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja, da u suradnji sa Splitsko-dalmatinskom županijom te gradovima Solinom i Splitom izradi i donese Program praćenja stanja i zaštite svih sastavnica okoliša na području Vranjičko-solinskog bazena
127. Vladi Republike Hrvatske, da osnuje javnu ustanovu za upravljanje Parkom prirode Dinara
128. Pravosudnoj akademiji, da provodi edukaciju sudaca iz okolišnog prava (Ponovljena)

Zaštita prijavitelja nepravilnosti

129. Ministarstvu financija, da u suradnji s Ministarstvom pravosuđa i uprave izradi prijedlog izmjena Zakona o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru i Pravilnika o postupanju i izvještavanju o nepravilnostima u upravljanju sredstvima institucija u javnom sektoru, kojima povjerljiva osoba iz Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti ne bi bila i osoba za nepravilnosti
130. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da u suradnji s Hrvatskom udrugom poslodavaca, Hrvatskom gospodarskom komorom, Državnom školom za javnu upravu i sindikatima nastavi s provedbom edukacija povjerljivih osoba i njihovih zamjenika
131. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da žurno donese Pravilnik o emocionalnoj podršci prijaviteljima nepravilnosti, povezanim osobama i povjerljivim osobama i njihovim zamjenicima
132. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da provede medijsku kampanju usmjerenu prema široj javnosti o važnosti prijavljivanja nepravilnosti i zaštite prijavitelja

Policijski sustav

133. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da se uvede efikasni način identifikacije policijskih službenika tijekom policijskog postupanja
134. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da osiguraju da se uporaba sredstava prisile koristi nužno i razmjerno
135. Ministarstvu unutarnjih poslova, Ravnateljstvu policije i Državnom odvjetništvu, da provode učinkovitu istragu u slučajevima mogućih prekoračenja policijskih ovlasti, osobito kada rezultiraju teškim tjelesnim ozljedama uslijed korištenja vatrenog oružja od strane policijskih službenika

-
136. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da se pri ispitivanju pritužbi na rad policije postupa ujednačeno, uz zaštitu osobnih podataka pritužitelja
 137. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da osiguraju uvjete smještaja u prostorijama za osobe lišene slobode sukladno Standardima prostorija u kojima borave osobe kojima je oduzeta sloboda kretanja
 138. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da uspostave video nadzor u prostorijama gdje se nalaze i kreću osobe lišene slobode
 139. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da opreme vozila koja se koriste za prijevoz pritvorenih/uhićenih osoba odgovarajućom sigurnosnom opremom
 140. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da se u odgovorima na pritužbe koji se dostavljaju strankama, nakon svakog stupnja unutarnjeg nadzora navede i mogućnost daljnjeg prituživanja
 141. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da zaključkom upozori podnositelja pritužbe na nedostatak i odredi rok u kojem ga treba otkloniti, uz upozorenje na pravne posljedice ukoliko to ne učini
 142. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova definira na koji način će se utvrđivati stvarno mjesto prebivanja osobe u postupku ostvarivanja prava uvjetovanih prebivalištem pred javnopravnim tijelima
 143. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ministarstvu vanjskih i europskih poslova, da u postupcima stjecanja i utvrđivanja hrvatskog državljanstva pri primitku podnesaka stranaka poštuju odredbe Zakona o općem upravnom postupku
 144. Ministarstvu unutarnjih poslova, da postupke stjecanja državljanstva vodi u rokovima propisanim Zakonom o općem upravnom postupku
 145. Ministarstvu unutarnjih poslova, da pripremi izmjene Zakona o strancima kojima će se omogućiti odobranje dugotrajnog boravišta uvažavajući dugogodišnji život u Republici Hrvatskoj temeljem odobrenih privremenih boravaka iz humanitarnih razloga

Tražitelji međunarodne zaštite i iregularni migranti

146. Ministarstvu unutarnjih poslova, da se u prihvatnim centrima za strance informacije o pravima istaknu i komuniciraju na pristupačan, vidljiv i jasan način
147. Ministarstvu unutarnjih poslova, da pripremi prijedlog izmjena Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti kojim bi se sudsko preispitivanje zakonitosti rješenja o ograničenju slobode kretanja tražitelja međunarodne zaštite uredilo kako je trenutno regulirano za iregularne migrante Zakonom o strancima
148. Ministarstvu unutarnjih poslova, da tijekom lišavanja slobode iregularnih migranta i tražitelja međunarodne zaštite osigura adekvatno prevođenje
149. Ministarstvu unutarnjih poslova, da u prihvatnim centrima za strance osigura pristup učinkovitim pritužbenim mehanizmima
150. Ministarstvu unutarnjih poslova, da omogući neometan pristup odvjetnicima u prihvatne centre za strance
151. Ministarstvu unutarnjih poslova, da organizacijama civilnog društva omogući pristup prihvatnim centrima za strance
152. Ministarstvu unutarnjih poslova, da osigura da se u uputama policijskim službenicima o postupanju na granici koristi precizna terminologija
153. Ministarstvu unutarnjih poslova, da bilježi odvrćanja i druga postupanja na granicama

154. Ministarstvu unutarnjih poslova, da instituciji pučke pravobraniteljice omogući uvid u sve podatke o postupanju prema iregularnim migrantima, uključujući podatke koji se nalaze u informacijskom sustavu MUP-a (Ponovljena)

Zatvorski sustav

155. Ministarstvu pravosuđa i uprave i Ministarstvu zdravstva, da osiguraju preduvjete za obavljanje zdravstvene djelatnosti unutar zatvorskog sustava u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti
156. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da u većoj mjeri osigura stručne kapacitete u kaznenim tijelima, posebice u odjelima osiguranja, tretmana i zdravstvene zaštite, kako bi se povećao stupanj zaštite ljudskih prava osoba lišenih slobode
157. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da pripremi prijedlog izmjena Zakona o izvršavanju kazne zatvora u dijelu koji se odnosi na posebne mjere održavanja reda i sigurnosti
158. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da pripremi prijedlog izmjena Zakona o kaznenom postupku kojim bi se stegovni prijestupi i stegovne mjere propisane ovim Zakonom uskladile s onima propisanim Zakonom o izvršavanju kazne zatvora
159. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da Zatvoru u Zagrebu žurno osigura dovoljno zdravstvenih radnika
160. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da se u svim kaznenim tijelima vode evidencije koje omogućavaju praćenje tzv. puta terapije od ljekarne do pacijenta

Osobe s duševnim smetnjama kojima je ograničena sloboda kretanja

161. Ministarstvu zdravstva, da osigura da se sredstva prisile u psihijatrijskim ustanovama koriste samo dok je to nužno da se ukloni neposredna opasnost koja proizlazi iz ponašanja pacijenta, a kojom se ozbiljno i izravno ugrožava vlastiti ili tuđi život ili zdravlje
162. Ministarstvu zdravstva, da uvjete smještaja u psihijatrijskim ustanovama uskladi s međunarodnim i zakonskim standardima (Ponovljena)
163. Ministarstvu zdravstva, da se pacijenti upoznaju s pravima koja imaju tijekom boravka u psihijatrijskim ustanovama te da se dobrovoljnost odnosi na cijeli period bolničkog liječenja
164. Ministarstvu zdravstva, da osigura da se na svim psihijatrijskim odjelima vode odgovarajuće evidencije o primjeni sredstava prisile (Ponovljena)
165. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da se detaljnije definira primjena mjera prisile u Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnjama

Međunarodna suradnja i međunarodni mehanizmi zaštite ljudskih prava

166. Vladi Republike Hrvatske, da ratificira Fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima (Ponovljena)
167. Vladi Republike Hrvatske, da ratificira Europsku socijalnu povelju (Revidiranu) (Ponovljena)

Percepcija diskriminacije, osobno iskustvo i neprijavlivanje

168. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da provede istraživanje o prisutnosti diskriminacije u području pristupa dobrima i uslugama
169. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da kontinuirano informira javnost o zabrani diskriminacije i mehanizmima zaštite

170. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da nastavi s edukacijama stručne javnosti o pojavama diskriminacije u skladu sa specifičnim interesima i potrebama pojedinih ciljanih grupa

7. Zaključak

Izvješće pučke pravobraniteljice za 2022. godinu pripremili smo u skladu s propisima koji uređuju rad institucije i okvir godišnjeg izvješća - Ustavom, Zakonom o pučkom pravobranitelju, Zakonom o suzbijanju diskriminacije, Zakonom o nacionalnom preventivnom mehanizmu za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja i Zakonom o zaštiti prijavitelja nepravilnosti. Njegova osnova je 6.099 predmeta u kojima smo postupali tijekom 2022. godine, od kojih su 4.534 novootvorena, a posebice su to 3.289 pritužbi građana i predmeta koje smo otvorili na vlastitu inicijativu.

Odnosi se na godinu u kojoj smo obilježili 30 godina institucije pučkog pravobranitelja, odnosno stupanja na snagu prvog Zakona o pučkom pravobranitelju, a predajemo ga u godini u kojoj se obilježava 75 godina UN-ove Opće deklaracije o ljudskim pravima.

Izvješće daje analizu i ocjenu stanja zaštite prava i sloboda u Republici Hrvatskoj i analizu i ocjenu stanja o određenim pojavnim oblicima povreda prava pojedinaca ili pojedinih društvenih skupina. Ovu analizu donosimo kroz pet mandata institucije: (1) ombudsmanski mandat, koji podrazumijeva zaštitu građana od nezakonitog postupanja tijela javne vlasti odnosno zaštitu prava na dobro upravljanje i vladavine prava; (2) mandat nacionalne institucije za ljudska prava, s ulogom zaštite i promicanja ljudskih prava, osobito međunarodnih standarda; (3) mandat središnjeg tijela za suzbijanje diskriminacije, odnosno tijela za jednakost, koji instituciji daje ovlasti u postupanju i prema privatnom sektoru i fizičkim osobama; (4) mandat Nacionalnog preventivnog mehanizma za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja, koji se odnosi na osobe lišene slobode; i (5) mandat tijela za zaštitu prijavitelja nepravilnosti, koji nam je dodijeljen 2019. godine, a odnosi se na tzv. zviždače.

Najveća vrijednost Izvješća su preporuke, kojih ove godine dajemo sveukupno 170, a koje služe otklanjanju sustavnih nedostataka i nepravilnosti koje dovode do povreda ustavnih i zakonskih prava građana. Prema informacijama koje smo prikupili, nadležna tijela su postupala ili postupaju po 45% preporuka iz Izvješća pučke pravobraniteljice za 2021. godinu, što je neznatno više u usporedbi s Izvješćem za 2020. godinu, kada su to činili po 43% preporuka. Istovremeno, ne provode 37% preporuka, a za 18% nemamo informacije. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina ni tijekom 2022. nije izradio izvješće o provedbi preporuka pučke pravobraniteljice, iako je za to nadležan, a posljednji put ga je izradio za Izvješće pučke pravobraniteljice za 2013. godinu.

Ovo Izvješće predajemo u trenutku kad ono prethodno, Izvješće pučke pravobraniteljice za 2021. godinu, još uvijek nije raspravljeno na plenarnoj sjednici Hrvatskog sabora, već samo u okviru Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Izostanak rasprave na plenarnoj sjednici Hrvatskog sabora umanjuje nastojanja da se snažnije zaštite prava građana pa se nadamo da će ovo Izvješće biti raspravljeno u godini u kojoj je predano, dok su u njemu iznesi podaci, analize i preporuke najaktualniji, a kako bi Izvješće moglo ostvariti svoj učinak.